

Eörsi István

AZ ÁLLAMTITKÁR FILOZOFÁL

Elhiszem a kormánynak, hogy takarékoskodni kell. Hogy vissza kell szorítanunk belső fogyasztásunkat, lejjebb kell nyomnunk életszínvonalunkat, a jól ismert, undok okokból. Rosszkedvűen hiszem el mindezt, mert tudom és tapasztalom, hogy az ílymódon keletkező terhek igen egyenlőtlenül oszlanak el. A döntéshozók életkörülményeit a kényszerű döntések egyáltalán nem, vagy alig érintik, sőt, az elitnek akadnak olyan csoportjai is, amelyek folyamatos gazdagodását semmilyen restrikciónak sem szakítja meg. Elfogadom, hogy ennek így kell lennie, hiszen jobb híján a kapitalista társadalom felé haladunk, mely lényegénél fogva az egyenlőtlenségre épül fel. Hiszékenységet nyilván elősegíti, hogy az én viszonylagos jólétemet nem fenyegetik egyelőre a megszorítások.

Helyeslésemnek azonban vannak bizonyos morális-politikai korlátai. Politikailag nem helyeslem, ha a gazdasági kényszerintézkedések tönkreteszik az alig kibontakozó polgári szférát, a kis vállalatokat, az önálló egzisztenciákat. Polgári társadalom nem építhető fel független polgárság nélkül. Morálisan pedig azt ellenzem, ha a legszegényebbeket és legelesettebbeket létükben fenyegetik az új intézkedések. Kerülni szeretném azt, amit kényelmes karos-székekben egalitáriánus demagógiának csúfolnak, és ezért – szégyen-nyalázat! – az ellen sem emelek szót, amit Szelényi Iván *Hová tűntek a másként gondolkodók?* (Népszabadság, 1996. január 13.) említi meg: hogy a nagyobb bankok vezető tisztviselőinek fizetése „*eléri a minimálbér és a nyugdíjak ötszázszorosát*”. Csak az érzem elviselhetetlennek, hogy a társadalom alján, odalent, már nem telik ételre, lakásra, fűtőanyagra.

Morálisan ellenzem továbbá, ha bármiféle gazdasági megfontolásból megsértik vagy csonkítják az élet kárvallottjainak emberi jogait. Ha csökkentik vagy megvonják a mozgássérültek utazási és közlekedési támogatását, akkor állami értelemben csekély haszonért korlátozzák egy már amúgy is hátrányos helyzetével birkózó embercsoport mozgási szabadságát. Ha csökkentik a gyógyászati segédeszközök vásárlására nyújtott támogatást, és ráadásul még növelik is eme eszközök árát, akkor átfogóan diszkriminál-

ják a protézisre szoruló szegényeket: nemcsak mozgásukban, hanem létezésükben is korlátozzák őket, nem egyszer a szó legszorosabb értelmében.

Ehhez képest talán csekélységnek tetszik, és mégis példaértékű az a mód, ahogy sporthatóságaink meg akarták gátolni a magyar mozgássérültek részvételét az idei atlantai olimpián. A mozgássérültek paraolimpiáját harmadszor rendezik meg az olimpiai játékok keretében – Atlantában 102 ország több mint 3500 versenyzője indul 15 sportágban. Ezek a sportolók ugyanolyan keményen edzenek, mint az egészségesek, ugyanúgy nemzeti színekben indulnak és győzelemre törnek, mint az olimpiákon akárki más. Csak-hogy takarékoskodni kell. Gallov Rezső államtitkár, az OTSH elnöke azzal áldozott a takarékoság eszméjének, hogy filozófiára adta nem erre teremtett fejét, és filozófiai alapon indokolta meg, miért nem illeti meg támogatás a mozgássérült sportembereket. Ezt mondta az *Objektív* riportérének tavaly december 12-én:

„*Amikor a mozgássérültek olimpiai aranyérmekről és dobogóról beszélnek, azért az nem ugyanaz, mint ha a magyar éltsportolók olimpiai bajnokokról, olimpiai aranyérmekről beszélnek. És itt ezt a filozófiát, ezt a szemléletet érdemes lenne egy kicsit megváltoztatni. Az olimpiai mozgalom abszolút értelemben a minőségi sportot célozza meg, és az abszolút eredményeket honorálja. Minden, ami a mozgáskorlátozottak sportjában létezik, az relatív.*”

E mélyértelmű különbségtétel nemcsak a mozgássérült sportembereket diszkriminálja, hanem – ha következetesen alkalmazzuk – a női sportot is. Mivel a férfi-versenyzők gyorsabban futnak és úsznak, messzebbre hajtják a súlyt meg a gerelyt, mint a nők, ez utóbbiak eredményei is minősíthetők relatív értékeknek. Nem beszélve arról, hogy a kutyák, a nyulak és a gazellák, az abszolút mérések tükrében, mennyivel gyorsabbak a leggyorsabb férfi-sportolónál. Ha pedig az abszolút értéknek tekintenénk, hogy testhosszuk hány-szorosát tudjuk megugrani, akkor bármelyik bolha vagy varangyos béka lepipálná a távolugrás világrekorderét.

Gallov Rezső érzéketlen okfejtését elítélte már az állampolgári jogok országgyűlési biztosa, *Dr. Gönczöl Katalin*. Sőt:

megbízhatóan tetsző hírek szerint az államtitkár érvelésének képtelensége azzal a nem remélt haszonnal jár, hogy a mozgássérült sportolók költségvetési támogatással mégiscsak részt vehetnek az atlantai olimpián.

De az államtitkári szemlélet – mely kirívó kisiklás, hiszen számíthat a normális társadalom többségének helyeslésére – továbbra is köztünk marad. Minél rosszabbul megy a többség dolga, annál szívesebben háritánát bajainak egy részét a legkisebb mértékű kisebbségekre. Ez rossz filozofálásra csábíthatja az intézkedőket. Pedig valamely bajba jutott állam irányítóinak demokratikus hajlamai azon is mérhetők, abszolút és relatív értelemben egyaránt, hogy mennyire állnak ellen az efféle kísértésnek.

SPORTÁG	PARAOLIMPIAI CSÚCS	OLIMPIAI CSÚCS
Férfi magasugrás (fél lábbal)	1.06 m Arnold Bolt (CAN)	2.44 m Sotomayer (CUB)
Férfi 100 méter (kar nélküli)	11.63 mp Tony Volpentis (USA)	9.86 mp Lewis (USA)
Férfi 800 méter (tolószékkel)	1 p 40.63 mp Scot Hollenbeck (USA)	1 p 41.71 mp Coe (GBR)
Férfi 1500 méter (kar nélküli)	3 p 54.61 mp Javier Conde (SPA)	3 p 29.46 mp Aouita (MAR)
Férfi 1500 méter (tolószékkel)	3 p 16.24 mp Markus Pilz (GER)	3 p 29.46 mp Aouita (MAR)
Női 1500 méter (tolószékkel)	3 p 46.23 mp Connie Hensen (DEN)	3 p 52.47 mp Kazenkine (USR)
Férfi 5000 méter (tolószékkel)	11 p 10.41 mp Heinz Frei (SUI)	12 p 58.39 mp Aouita (MAR)
Marathon (tolószékkel)	1 h 27 p 53 mp Heinz Frei (SUI)	2 h 06 p 50 mp Densino (ETH)
Női 100 méter-gyorsúszás (vakok)	1 p 01.81 mp Beth Scott (USA)	54.64 mp Zsuang (CHI)
Súlyemelés – 90 kg fölött (fekvő testhelyzet)	227.5 kg Kim Brownfield (USA)	Nincs ilyen versenyszám

